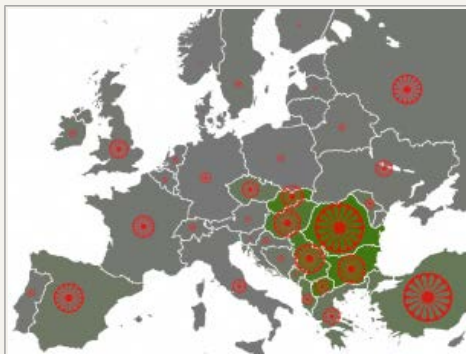

Roma – Europas statsløse folk

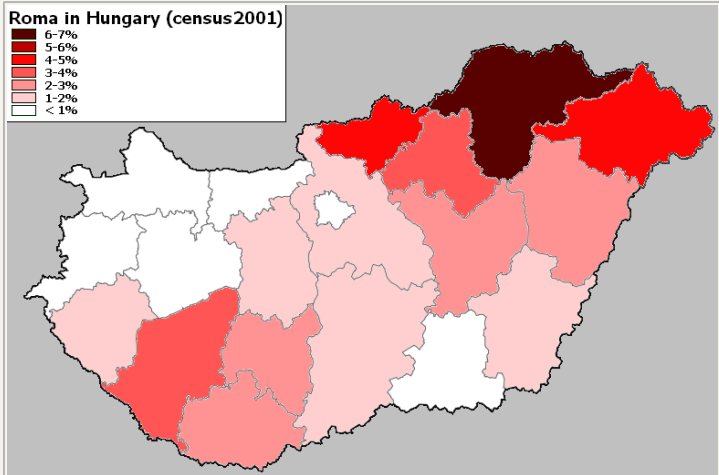
Af [Karsten Fledelius](#) 10. september 2009 • I kategorien [Enkeltsprog](#) • 📄 ✉️ 📘 🌐

Europas romanier (Kort: Wikimedia)

Først armenierne og derefter jøderne fik sig en stat i det 20. århundrede. Der har ikke været tilløb til noget lignende for Romas vedkommende. En del af dem blev dog mere bofaste i løbet af 1900-tallet, det gælder således en del af romabefolkningen i Skandinavien. Religiøst udgør romafolket ikke nogen enhed, en stor del er katolske eller ortodokse kristne, men mange er også muslimer. På Balkan findes der endda roma, som er kristne og muslimer på samme tid (f.eks. i Bosnien-Hercegovina). Men der er også en fælles religiøs arv, som bl.a. giver sig udtryk ved at binde tøjstrimler på grenene af visse træer og buske.

Roma har sine steder i Europa, hvor man træffes på tværs af landene og kan indgå aftaler om ægteskaber o.lign. Således mødes man traditionelt hvert forår i Camargue i Sydfrankrig, hvor den katolske kirke i Sainte-Marie-sur-Mer fungerer som valfartsmål. I Sydøsteuropa er det ved Skopje, Republikken Makedoniens hovedstad, at der er en stor årlig mødes- og markedsplads for Roma. Makedonien og det sydlige Serbien er områder, som traditionelt har været beboet af mange Roma, i byen Struga ved Ohrid-søen har jeg således besøgt en skole, hvor der blev undervist på 9 forskellige sprog, herunder Roma-sproget. Men den lille republik med de 2 millioner indbyggere er også en af Europas mest brogede stater, med kun omkring 55% af befolkningen som har det slaviske sprog makedonsk som modersmål. Her finder man det ganske naturligt, at undervisningen deles op på klasser med forskellige sprog. At dette måske ikke ligefrem fremmer integrationen mellem befolkningsgrupperne, er ikke noget, de lokale myndigheder tager sig af.

Ungarns romaer 2001 (Kort: Wikimedia)

[Roma og Sinti](#) – eller sigøjnerne, som vi traditionelt kalder dem – er et gammelt folk med et sprog af den indiske gruppe, *romani*, og efter traditionen udvandret til Europa fra Indien. De er på engelsk kendt som *gypsies*, egentlig "ægyptere", fordi en stor del af dem indvandrede til Europa fra Ægypten. De har traditionelt set gennem århundrederne været et vandrende folk med mobile hjem, og har aldrig indtaget eller fået tildelt noget bestemt territorium som hjemstavn. Lige som andre meget vandrende folk – jøderne og armenierne – har de været udsat for forfølgelser, værst lige som jøderne under Anden Verdenskrig, hvor nazisterne sidestillede dem med jøderne som "parasitter på de skabende ariske folk".

Romaflaget. Designet 1933. Vedtaget på World Romani Congress 1971, men ikke anerkendt af alle romanigrupper.

Seneste sprognyheder 📰

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprog-museet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Enkeltsprog'

Gagauzerna, en folkspillra med förnyad status
Kelterne – Europas indianere
Usbekisk arabisk – et besøg i landsbyen Jogari
Moldavisk

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
Monica Scheuer til Jødiske efternavne
jane til Jødiske efternavne
InglêS til Sprogene i Mozambique
Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?
Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?
Henrik Klindt-Jensen til Ded borriñholmska måled

Artikler om

De negative konsekvenser af en sådan politik ses tydeligst i dag i *Ungarn*, hvor Roma er blevet et så stort

spørgsmål, at det er kommet til at optage de europæiske organer ret meget. Der er det særlige forhold, der gør sig gældende i Ungarn, at Roma ikke blot er det største mindretal i Ungarn, men også stort set det eneste. Da Ungarns nuværende grænser blev til omkring 1920, blev de nemlig trukket så snævert, at der af mindretal stort set kun var tyskere, jøder og Roma tilbage. Og af dem er der kun Roma tilbage i dag. De tæller 600.-800.000 individer af en befolkning på ca. 10 millioner.

Roma spiller traditionelt en vigtig rolle i ungarsk folkeliv, man behøver blot at tænke på "sigøjnermusikken", som faktisk fremføres af Roma-musikere og som også præger den klassiske østrig-ungarske operette. Skal man gribe til en vovet parallel, kan man sammenligne Roma med afroafrikanerne i New Orleans: De udgør en central del af kulturbilledet, og udgør samtidig et modbillede til det etablerede samfunds kultur. De er elsket, så længe de optræder, men kommer alligevel til at stå uden for det etablerede samfund. Og de som ikke er musikere, opleves og behandles som tredieklasses borgere, ja som potentielle kriminelle.

Der er i Ungarn en uheldig tendens til at samle Roma-børn i samme skoleklasser, hvilket hæmmer integrationen. Mange af dem kommer til at skrive og tale ungarsk dårligt, de forbliver lavtuddannede og lavtlønnede. Og dertil komme den aktuelle økonomiske krise i Ungarn, som ikke blot er er følge af den globale recession, men har sine helt egne ungarske forudsætninger.

Ungarn er et af de central/østeuropæiske lande, som har svinget frem og tilbage mellem antisocialistiske og prosocialistiske regeringskoalitioner. I 2006 fik socialistpartiet styrket sin magt og dannede regering med et liberaldemokratisk parti, der kan minde lidt om det danske radikale. Taberen var det nationalkonservative parti FIDESz, som er en ganske vidtspændende, oprindelig antikommunistisk bevægelse med stærke nationalistiske træk, under ledelse af den populistiske tidligere ministerpræsident Viktor Orbán. Denne har især ført et voldsomt sprog mod den slovakiske og rumænske politik over for de ungarske mindretal i de nævnte lande, mens han har holdt sig tilbage fra for åbne angreb på roma-befolkningen. Men andre medlemmer af hans parti har udtalt sig positivt om et nyere fænomen i ungarsk politisk liv, en frivillig, paramilitær gruppe som optræder i sorte og hvide uniformer, og som blev oprettet i august for to år siden foran præsidentpaladset i den gamle bydel Buda i hovedstaden.

Denne paramilitære organisation, som især på det sidste har tiltrukket nye medlemmer, kalder sig »Den ungarske Garde« og regnes for at stå bag systematiske angreb på romaer især gennem de sidste to måneder. Typisk foregår angrebene af disse maskerede mænd ved at sætte ild på et yderligt beliggende hus i en Roma-landsby og så skyde dets ubevæbnede beboere ned, når de forsøger at flygte.

Mange ungarere vender sig med væmmelse mod sådanne handlinger på et forsvarsløst mindretal. Men andre mener det er et uvæsentligt problem. Og givet er angrebene på romaerne et udslag af den voldsomme vrede, man især på den ungarske højrefløj føler over for en regering, som efter dens mening er kommet til magten ved falske løfter. Det sidste er noget, den socialistiske ministerpræsident faktisk kom til at indrømme på en båndoptagelse, som siden er blevet spredt til hele folket.

Det er ubestrideligt, at den ungarske regering sorgløst har hældet sit hoved til velstanden og dermed gjort Ungarn til et af de mest kritisk stillede lande i Centraleuropa. Landet vil gerne ind i Eurozonen, men opfylder slet ikke de såkaldte konvergenskrav, således var inflationen i perioden april 2007-marts 2008 7,5%, det offentlige underskud 4% af bruttonationalproduktet, og den offentlige statsgæld 66,5% af bruttonationalproduktet. Samtidig var den lange rente helt oppe på 6,9%. Premierminister Gyurcsany regner dog med, at Ungarn senest vil gå over til Euro i 2014. Men stabiliseringspolitikken er hård og fremkalder voldsomme reaktioner hos borgerne, når man forsøger at indføre upopulære foranstaltninger som betaling for lægekonsultation og hospitalsindlæggelser. En anden side af forsøgene på at nedskære de offentlige udgifter er, at politiet er blevet utilstrækkeligt tilgodeset, hvilket har bevirket, at opklarelsesprocenten for voldforbrydelser er kritisk lav.

Intet af dette er romabefolkningens skyld i. Men det giftige indenrigspolitiske klima har gjort det bekvemt for mange at gøre den til syndebuk. At noget sådant er ganske uanstændigt i Europa i det 21. århundrede, behøver ikke at uddybes nærmere. Men hvad kan der gøres ved den »ungarske syge«, så den ikke bare breder sig, men bliver systematisk bekæmpet? Det er et af de fælleseuropæiske spørgsmål, alle menneskeretsorganisationer i Europa bør stå sammen om at løse. Man må håbe, at forargelsen over de meningsløse mord på fredelige civile er stor og stærk nok til, at der endelig bliver gjort noget ved de bagvedliggende strukturelle problemer i det ungarske samfund. I sandhed en stor opgave for det europæiske fællesskab!

Karsten Fledelius, lektor, Københavns Universitet
fmd, [Den Danske Helsinki Komité for Menneskerettigheder](#)

Læs også:

1. [Ungarerne](#) Der er store ungarske mindretal i Ungarns nabolande, især i Rumænien (1,4 mio), Slovakiet (500.000) og Serbien (400.000). (Kort: Wikipedia) Ungarns nationale problem går langt tilbage i tiden. Da magyarerne...
2. [Slovakisk sproglov vækker protester](#) Slovakiets flag Slovakiet har revideret sin sproglov med nye bestemmelser som er designet til at skabe alvorlige problemer for landets store ungarske mindretal. Loven regulerer staten og de lokale myndigheds...
3. [Det makedonske spørgsmål](#) Makedoniens flag foran det gigantiske kors (vist nok verdens største) på Vodnobjerget uden for hovedstaden Skopje. (Foto: Uffe Andersen) Det makedonske spørgsmål har naget Balkan og dermed Europa i halvandet...

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogddød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniplot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognævn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	

4. [Makedonsk i Grækenland](#) Makedonsk i Grækenlands nordligste provinser. Kortet viser sprogets livskraft (i 1993), ikke dets størrelse i forhold til andre sprog. Rød: sproget tales af alle aldersgrupper, både privat og offentligt. Lyserød/orange:...

Tagget med: aktuelle sprog, Anden Verdenskrig, armeniere, Balkan, flag, Frankrig, Indien, indiske sprog, jøder, Makedonien, makedonsk, menneskerettigheder, mindretal, minoriteter, Musik, nationalisme, nazister, populisme, religion, roma, romani, Rumænien, Serbien, sigøjnere, sinti, Skandinavien, slaviske sprog, Slovakiet, sprogekort, tyskere, Ungarn, Østeuropa

maj 2009

april 2009

marts 2009

3 kommentarer

Inga Johanson

11. september 2009 • 21:09

Djelem Djelem på esperanto!

Saluton gefratoj!

<http://www.youtube.com/watch?v=JXcPqnkzG7I>

Svar

Ole Stig Andersen

12. september 2009 • 08:45

Djelem, djelem ("Jeg vandrer, vandrer") er selvfølgelig romaernes "national"sang. Romaniteksten med engelsk oversættelse på http://www.romani.org/local/romani_anthem.html

Svar

Lise Wille-Jørgensen

24. januar 2010 • 11:19

Jeg vil bruge denne artikel til et oplæg, når sigøjnerne kommer til København. Det er nu blevet vedtaget, at jeg skal stå for et debatoplæg, hvor vi skal diskutere emnet, at være del af et mindretal, på Blindes Oplysningsforbund i Storkøbenhavn. Jeg synes, det er interessant, at se sammenhængen med den generelt dårlige situation i landet – den politiske recession. Kan man se ligheder? Sker der også en forringelse af de blinde og svagtseendes vilkår i disse år? Og giver forringede vilkår også en øget stigmatisering af marginale grupper? Super artikel at læse – stof til eftertanke. Hilsen fra Lise Wille-Jørgensen

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.